

ISSN 2225-6725

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний вищий навчальний заклад
«ПРИАЗОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
(ДВНЗ «ПДТУ»)
DEPARTMENT OF EDUCATION SCIENCE OF UKRAINE
State higher educational establishment
«PRIAZOVSKYI STATE TECHNICAL UNIVERSITY»
(SHEE "PSTU")

Видається 2 рази на рік з 1995
року
Published twice a year, since 1995

ВІСНИК
ПРИАЗОВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ТЕХНІЧНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ Серія: Економічні науки

REPORTER
OF THE PRIAZOVSKYI STATE TECHNICAL
UNIVERSITY

Section: Economic sciences

Збірник наукових праць
Collection of scientific works

Випуск 33
Issue 33

Маріуполь, 2017
Mariupol, 2017

УДК 06. 055.2

Вісник Приазовського державного технічного університету. Серія: Економічні науки: Зб. наук. праць. – Маріуполь: ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет», Вип. 33. – 2017. – 324 с.

У збірнику публікуються результати теоретичних та експериментальних досліджень вчених вищого навчального закладу та провідних спеціалістів у галузі економічних наук, показаний їхній вклад у розвиток науки та сучасних технологій.

Збірник буде корисним для наукових та інженерних працівників, докторантів, аспірантів, та студентів.

Публікації видання зберігаються на офіційному сайті Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського.

Офіційний сайт збірника <http://journals.uran.ua/index.php/2225-6725>

Зареєстрований Міністерством Юстиції України 21.06.2011 р., Свідоцтво КВ № 17949 – 6799 Р.

Збірник входить до переліку наукових видань (Наказ МОН України від 16.05.2016 № 515 (Додаток 12) <http://old.mon.gov.ua/ua/about-ministry/normative/5526->), в якому можуть публікуватися основні результати дисертаційних робіт. Видається два рази на рік.

Збірник включено до:

Міжнародної науко - метричної бази **Index Copernicus INTERNATIONAL**
<http://journals.indexcopernicus.com/++++++p24782753.3.html> ICV 2014: **41,58**; ICV 2015: **47.86**

Scientific Indexing Services <http://www.sindexs.org/JournalList.aspx> ID:2039 (США)

Cosmos Foundation COSMOS IMPACT FACTOR
http://www.cosmosimpactfactor.com/page/journals_details/809.html (Німеччина)

Scientific & Scholarly Journals iiiFactor <http://iiifactor.org/> (London, United Kingdom)

Рекомендовано до друку Вченою Радою ДВНЗ «ПДТУ», протокол № 10 від 02.03.2017 року.

Головний редактор

Волошин В'ячеслав Степанович *д-р техн. наук, професор*

Заступники головного редактора

Хаджинова Олена Вікторівна *д-р. екон. наук, доцент*

Білопольський Микола Григорович *д-р екон. наук, професор*

Відповідальний секретар збірника

Капанова Лариса Григорівна *канд. екон. наук, доцент*

Адреса редакції збірника:

ДВНЗ «ПДТУ», к. 5.306, вул. Університетська, 7, м. Маріуполь, Донецька обл., 87500, Україна

Address:

PSTU, vul. Universytetska, 7, Mariupol, Donetska Oblast, 87500, Ukraine

Tel.: (0629) 44 - 63 - 46, +380982589447

E-mail: vestnik.pstu@gmail.com (для надсилання статей)

Сайт збірника: <http://ves.pstu.edu/>

Архів видань та вимоги до оформлення статей: <http://eir.pstu.edu/handle/123456789/4003>

Ó ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет» (ДВНЗ «ПДТУ»), 2017

Ó Колектив авторів, 2017

УДК 330.34.01

ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ ПОНЯТТЯ "ПОТЕНЦІАЛ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ"**Латишева Олена Володимирівна**, старший викладач кафедри економіки підприємства Донбаської державної машинобудівної академії, м. Краматорськ**Ye. Latysheva**, senior teacher of Department of an economy of enterprises, Donbas state machine-building academy, Kramatorsk***Ye. Latysheva. Determination of essence of concept "potential of steady development of enterprises"***

The paper a few of approaches of definitions «sustainable development» and «potential of sustainable development» generalization and considered. The key descriptions are combinations of triune conception of sustainable development, possibilities and resources of this development have considered. The paper authorial determination of concept «potential of sustainable development of enterprises» has been presented. The authorial comprehension of sustainable development is presented on all hierarchical levels from positions socially - oriented and ecologically - the directed economic development, as the directed sequence of changes of her components, connections and intercommunications between them. Determination of essence of potential of sustainable development of enterprises offers as triads of constituents (social, ecological, economic), as systems of key possibilities that include : resources (natural, labour, economic and other), administrative - organizational possibilities (system of management of sustainable development, management ecologically - economic processes, market mechanisms of management, instruments of the management system, in thereby the ecologically-oriented character), other of competence (marketing, investment-technological, administrative and other), id est as to possibility, readiness and ability of the system to transform an internal (economic) constituent and ecological constituent (naturally-resource components) in social (satisfaction of public necessities). The management of potential of sustainable development by enterprises is based on balancing of functioning of elements, social, economic and ecological constituents of sustainable development and forms terms for an effective management and adjusting as enterprises so national economy on the whole. It offers to determinate the management of sustainable development as transformation of such base property of potential of sustainable development as exceptional nature, that provides possibility to the producers (ecologically oriented) of commodities to get technological, organizationally-administrative or other of advantage of potential.

Латишева О.В. Визначення сутності поняття "потенціал сталого розвитку підприємств"

Проведено узагальнення підходів щодо визначення термінів «сталий розвиток» і «потенціал сталого розвитку», в яких ключовими характеристиками є поєднання триєдиної концепції сталого розвитку, можливостей і ресурсів цього розвитку. В статті запропоновано власне визначення поняття «потенціал сталого розвитку підприємств». Представлено авторське осмислення сталого розвитку на всіх ієрархічних рівнях з позицій соціально - орієнтованого та екологічно - спрямованого економічного розвитку, як спрямованої послідовності змін її компонентів, зв'язків та взаємозв'язків між ними. Запропоновано визначення сутності потенціалу сталого розвитку підприємств як триади складових (соціальної, екологічної, економічної), як системи ключових можливостей, що включають: ресурси (природні, трудові, економічні та ін.), управлінсько- організаційні можливості (систему менеджменту СР, управління еколого-економічними процесами, ринкові механізми управління, інструменти системи менеджменту, у т.ч. екологічно-орієнтованого характеру), ін. компетенції (маркетингові, інвестиційно-технологічні, управлінські та ін.), тобто як спроможності, готовності та здатності системи трансформувати внутрішню (економічну) складову та екологічну складову (природно-ресурсні компоненти) в соціальну (задоволення суспільних потреб). Визначено, що управління потенціалом сталого розвитку на рівні підприємств базується на збалансуванні функціонування елементів, насамперед, соціальної, економічної й екологічної складових СР, та формує умови для ефективного управління та регулювання як підприємств так й національної економіки у цілому. Запропоновано розглядати управління потенціалом сталого розвитку як трансформацію такої базової властивості потенціалу сталого розвитку як винятковість, яка забезпечує можливість виробникам (екологічно орієнтованих) товарів отримувати технологічні, організаційно-управлінські або ін. переваги.

Латышева Е.В. Определение сущности понятия "потенциал устойчивого развития предприятий"

Проведено обобщение подходов к определению терминов "устойчивое развитие" и "потенциал устойчивого развития", в которых ключевыми характеристиками являются сочетания триединой концепции устойчивого развития, возможностей и ресурсов этого развития. В статье предложено

собственное определение понятия "потенциал устойчивого развития предприятий". Представлено авторское осмысление устойчивого развития на всех иерархических уровнях с позиций социально ориентированного и экологично направленного экономического развития, как направленной последовательности изменений ее компонентов, связей и взаимосвязей между ними. Предложено определение сущности потенциала устойчивого развития (УР) предприятий как триады составляющих (социальной, экологической, экономической), как системы ключевых возможностей, которые включают: ресурсы (природные, трудовые, экономические и др.), управленческо - организационные возможности (систему менеджмента УР, управления эколого-экономическими процессами, рыночные механизмы управления, инструменты системы менеджмента, в т.ч. экологически-ориентированного характера), др. компетенции (маркетинговые, инвестиционно-технологические, управленческие и др.), то есть как возможности, готовности и способности системы трансформировать внутреннюю (экономическую) составляющую и экологическую составляющую (естественно-ресурсные компоненты) в социальную (удовлетворение общественных потребностей). Определено, что управление потенциалом устойчивого развития на уровне предприятий базируется на сбалансировании функционирования элементов, в первую очередь, социальной, экономической и экологической составляющих УР, формирует условия для эффективного управления и регулирования как предприятий так и национальной экономики в целом. Предложено рассматривать управление потенциалом устойчивого развития как трансформацию такого базового свойства потенциала устойчивого развития как исключительность, которая обеспечивает возможность производителям (экологически ориентированным) товаров получать технологические, организационно-управленческие или др. преимущества.

Постановка проблеми. В економічній літературі окремі аспекти сталого розвитку (СР) хоч й висвітлені достатньо широко, але потребують й подальшого дослідження з урахуванням нових викликів, насамперед, таких як: необхідність виконання все більш жорстких нормативів і стандартів якості країн Європейського Союзу (ЄС), прийнятий країною курс на децентралізацію та євроінтеграцію, складні економічні та політичні умови, проблеми адаптації українського законодавства до відповідних нормативних актів екологічної безпеки європейської спільноти, соціальна напруга та ін.

Аналіз останніх досліджень. Аналіз існуючих трактувань понять «сталий розвиток», «сталий розвиток підприємств» (табл. 1.1), вивчення споріднених понять (підтримуваний розвиток, еколого-орієнтований розвиток, збалансований розвиток та ін.) у науковій літературі вітчизняних вчених (О. Амоши [1] , В. Антонюка, А. Бурда , Б. Буркинського [1] та ін. - див. табл.1.1), іноземних вчених [2; 3], визначення суті понять «потенціал» (табл. 1.2), «потенціал підприємства» (табл. 1.3) «потенціал сталого розвитку підприємств» (табл. 1.4), етапів еволюції концепції сталого розвитку, передумов її появи дозволяє констатувати, що *основні положення концепції сталого розвитку* формувалися в зв'язку з зростанням глобальних екологічних проблем в процесі розвитку людства та соціально-економічних відносин, визначались зростанням ризиків втрати людського потенціалу, пов'язаних із нерівністю в якості життя, розподілі ресурсів, умов існування та розвитку, удосконалювались завдяки об'єднанню зусиль світової спільноти у питаннях гармонізації економічного розвитку з урахуванням соціальної та екологічної складових.

Метою статті є визначення суті понять «потенціал», «потенціал підприємства» «потенціал сталого розвитку підприємств», узагальнення існуючих підходів щодо їх трактувань, надання власного бачення цього питання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Проведений аналіз трактування сутності поняття «сталий розвиток підприємств» в фаховій економічній показав, що у даних визначеннях (табл. 1.1) основний наголос робиться на здатність підприємства як системи до адаптування, стабілізації і саморегулювання по окремим складовим сталого розвитку, тому, на наш погляд, потребує додаткового дослідження факторів стимулюючого та дестимулюючого характеру впливу на забезпечення запланованого/достатнього рівня СР.

Таблиця 1.1 – Стислий огляд на визначення сутності поняття «сталий розвиток підприємств» та споріднених понять* (*надалі - СРП)**

Зміст поняття «сталий розвиток» та його споріднених понять	Автор, джерело, режим доступу
СРП - зміни стану або поведінки організації в результаті заданого цілеспрямованого впливу на неї факторів навколишнього середовища та властивість саморегулювальних структур зберігати стабільність навіть у разі істотних змін умов господарювання» ..	Бурда А.І. : 1. [Бурда А.І. Оцінювання потенціалу сталого розвитку промислових підприємств / Дис...канд.екон.наук... за спец. 08.00.04... – НТУ "КПІ", - Київ, 2009 - с. 254, С.22]
СРП - здатність системи зберігати свій працездатний стан щодо досягнення запланованих результатів за наявності різних мінливих впливів	Василенко В.О. : 2. [Василенко В.О. Антикризове управління підприємством : навч. посібник / Василенко В.О. // – Київ : ЦУЛ, 2003. – 504 с., С.19]
сталість підприємства - забезпечення його рентабельної виробничо-комерційної діяльності за рахунок підвищення ефективності використання виробничих ресурсів і управління підприємством, стійкого фінансового стану за рахунок поліпшення структури активів, а також стабільного розвитку потужності підприємства і соціального розвитку колективу при самофінансуванні в умовах динамічного зовнішнього середовища, що розвивається	Зеткіна О.В.: 3. [Зеткіна О.В. Об управлении устойчивостью предприятия / О. В. Зеткіна. – М.: Аудит; ЮНИТИ, 2003. – 134 с.]
СРП - розвиток, орієнтований на постійне підвищення ефективності діяльності на інноваційних засадах одночасним узгодженням економічних, екологічних та соціальних інтересів шляхом розширення сфери відповідальності перед суспільством	Глинська А.Є. : 4. [Глинська А. Є. Оцінка відповідності сталому розвитку взаємодії підприємств із зовнішнім середовищем / А. Є. Глинська // Вісн. Київ. нац. УНТУ технологій та дизайну: зб. наук. пр. – К, 2007. – Т.1. – С. 130-134.]
сталість підприємства - рівноважний збалансований стан економічних ресурсів, який забезпечує стабільну прибутковість і нормальні умови для розширеного відтворення в тривалій перспективі з урахуванням зовнішніх і внутрішніх чинників	Медведев В.А. : 5. [Медведев В. А. Устойчивое развитие общества: модели, стратегия / В. А. Медведев. – М.: Акад., 2001. – 267 с]
Стійкість підприємства представлена станом його матеріальних, економічних і трудових ресурсів, їх розподілом і використанням, що забезпечує розвиток ...на основі зростання прибутку і капіталу при збереженні платоспроможності, кредитоспроможності в умовах допустимого рівня ризику.	Олексєнко Н.В.: 6. [Алексєнко Н. В. Устойчивое развитие предприятия как фактор экономического роста региона / Н. В. Алексєнко // Экономика і організація управління. – № 3. – 2008. – С. 61.]
особливий стан господарської системи, при функціонуванні якої досягається високий економічний рівень розвитку підприємства, підтримуються соціальні гарантії персоналу, зберігається баланс взаємодії суб'єкта господарювання з природою та зміцнюється правова політика підприємства	Телешевська С.М. : 7. [Телешевська С. М. Оцінка факторів сталого розвитку підприємств хлібопекарської галузі. : Дис. ... канд. екон. наук .. спец.: 08.00.04. – Одеський НЕУ – Одеса, 2016. – 350 с., С.73]

Джерело: ** систематизовано на підставі опрацювання наукових праць згідно переліку джерел, вказаних у даній таблиці [1-7]

Тому варто розглянути існуючі погляди науковців на зміст поняття "потенціал" (табл. 1.2 - табл.1.4), який згідно з тлумаченням економічного енциклопедичного словнику С.І. Ожегова походить від латинського слова «potentia», в перекладі означає «сила», «змога», «потужність» й визначається як «ступінь потужності (приховані можливості) у якому-небудь відношенні... ».

Досліджуючи сутність категорії «потенціал», варто зауважити, що у багатьох з досліджених літературних джерел і наукових праць (табл.1.3 - табл.1.5) для визначення сутності потенціалу "ключовими словами" є "можливість" (здатність, спроможність) та/або "ресурси" (фактори, умови, складові забезпечення).

Таблиця 1.2 - Тракткування поняття "потенціал" в загальній економічній системі*

Зміст і трактування поняття	Автор, джерело, режим доступу
совокупность мощности в каком-либо отношении, совокупность средств, возможностей, необходимых для чего-либо	Глумачний словник під. ред. С.Ожегова : 8. [Словарь русского языка: 70000 слов / С.И. Ожегов; под ред. Н.Ю. Шведовой. –[23-е изд.] . –М.: Рус. яз., 1991. –847 с.]
можливості, наявні сили, запаси, засоби, які можуть бути використані, або як рівень потужності у будь-якому відношенні, сукупність засобів, необхідних для здійснення чого-небудь.	Євдокімов Ф.І., Мізіна О.В.: 9. [Євдокімов Ф. І. Дослідження категорії «економічний потенціал промислового підприємства» / Ф. І. Євдокімов, О. В. Мізіна // Наукові праці ДонНТУ. Серія: економічна. – 2004. – Вип. 75. – С. 54–59]
як здатності комплексу параметрів розв'язувати найважливіші виробничі та науково- технічні проблеми забезпечення їх ефективного розвитку.	Погрішук Б.В. : 10. [Погрішук Б.В. Формування та використання виробничого потенціалу в АПК, с.218-224 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/4.2/218.pdf]
сукупність можливостей, які були використані для зміни існуючого стану об'єкту в позитивному напрямі, а можуть залишитися не використаними	Назарова О.Г.: 11. [Назарова О.Г. Вартісний підхід до управління інвестиційним потенціалом підприємства : Дис... канд. екон. наук. ..спец. 08.00.04... / Донецький державний університет управління. – Маріуполь: ДонДУУ, 2014.– 235с., С.13]
сукупність необхідних для функціонування або розвитку системи різних видів ресурсів; потенціал – це система матеріальних і трудових факторів (умов, складових), що забезпечують досягнення мети виробництва; потенціал – це здатність комплексу ресурсів економічної системи виконувати поставлені перед нею завдання	О.Федонін, І.Репіна та О.Олексюк : 12. [Федонін О.С. Потенціал підприємства: формування та оцінка/ О.С. Федонін, І.М. Репіна, О.І. Олексюк. –К.: КНЕУ, 2004.–316 с., С.6-8]
у широкому розумінні як можливості, наявні сили, запаси, засоби, які можуть бути використані, або рівень потужності у будь-якому відношенні, сукупність засобів, необхідних для чого-небудь, ... означають наявність у кого-небудь ...	Телешевська С.М. : 13. [Телешевська С. М. Оцінка факторів сталого розвитку підприємств хлібопекарської галузі. /С.М. Телешевська// Дис. ... канд. екон. наук ...спец.: 08.00.04 – "Економіка і управління підприємствами". – Одеський Національний Економічний Університет. – Одеса, 2016. – 350 с.]

Джерело: систематизовано на підставі опрацювання наукових праць згідно переліку джерел, вказаних у даній таблиці [8-13]

В рамках теми даного дослідження було узагальнено підходи до трактування поняття «*потенціал підприємства*» (табл. 1.4) та «*потенціал сталого розвитку*» (табл.1.5).

Таблиця 1.3. - Тракткування поняття "потенціал" в системі управління підприємством

Зміст і трактування поняття	Автор, джерело, режим доступу
сукупність різних видів ресурсів, які в процесі виробництва набувають форми факторів виробництва.	Анчишкін О.І.: 14. [Анчишкін А. И. Наука – техника – экономика / А. И. Анчишкін. – М. : Экономика, 1989. – 384 с. ,С.117]
можливості підприємства виготовляти продукцію певного асортименту, номенклатури та якості у потрібній для споживачів кількості.	Гетьман О.О., Шаповал В.М. 15. [Гетьман О. О. Економіка підприємства : [навчальний посібник] / О. О. Гетьман, В. М. Шаповал. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 488 с.,С156]
можливості підприємства використовувати наявні чи приховані ресурси для досягнення поставленої мети.	16. [Кучерук Г. Ю. Економічне обґрунтування комплексної оцінки інвестиційного потенціалу авіапідприємства / Г. Ю. Кучерук, О. М. Вовк // Економіка. Фінанси. Право. – 2008. – № 3. – С. 11–15.]
реальна, фактична здатність підприємства створювати максимальний обсяг матеріальних благ із врахуванням певних ресурсних обмежень	Лапін Є.В. 17. [Лапін Е.В. Экономический потенциал предприятия : монография – Сумы : «Университетская книга», 2002. –

збалансованості трудових та матеріальних ресурсів.	309 с., С.27]
можливості та здатність сукупності ресурсів підприємства виконувати поставлені перед ним завдання, протистояти зовнішнім та внутрішнім загрозам, забезпечуючи економічне зростання підприємства.	Дзюба Т.А.: 18. [Дзюба Т.А. Інтегральна система підвищення інвестиційного потенціалу підприємства в механізмах реалізації інноваційних проєктів. // Дис. . к.е.н. .. 08.00.04 – ... ХНУ, Хмельницький – 2016 р., с.260, С.15]
сукупність наявних можливостей для досягнення поставленої мети, що дозволяє оцінити інноваційний потенціал та ступінь його використання; можливостей задовольнити потреби конкретних споживачів з урахуванням кон'юнктури ринку та конкурентних можливостей виробників.	Бутко М. П. : 19. [Бутко М. П. Методологічні аспекти кластеризації промислового комплексу регіону / Економіка та держава № 2, 2010, с. 38-43, С.38 – Режим доступу: http://www.economy.in.ua/pdf/2_2010/12.pdf]
сукупність якостей системи взаємопов'язаних ресурсів, можливостей та їх мобілізації щодо досягнення поставленої мети підприємства, конкурентних переваг із врахуванням впливу зовнішнього середовища.	Сабадирьова А.Л. : 20. [Сабадирьова А. Л. Теоретичні основи організації потенціалу підприємства / А. Л. Сабадирьова // Економіст. – 2010. – № 1. – С. 34–35.]
результат використання потужностей системи у відносинах, що виникають на підприємстві з метою досягнення максимально можливого фінансового результату.	Чумаченко М.Г. : 21. [Чумаченко М. Г. Економічний аналіз : навч. посіб. / М. Г. Чумаченко. – К. : КНЕУ, 2001. – 204 с. ,С112]

Джерело: систематизовано на підставі опрацювання наукових праць згідно переліку джерел, вказаних у даній таблиці [14-21.]

Таблиця 1.4 - Тракткування поняття «*потенціал сталого розвитку підприємств*»

Зміст і трактування поняття	Автор, джерело, режим доступу
це сукупність ресурсів і можливостей, що дозволяють забезпечити збалансований еколого-соціально-економічний розвиток підприємства, а його формування на підприємстві має передбачати: по-перше, здатність до саморозвитку і прогресу підприємства, тобто забезпечення сталого зростання виробництва, створення надійних умов і гарантій для суб'єктів господарювання, створення сприятливого клімату для інвестицій та інновацій; по-друге, раціональне використання природних ресурсів і збереження екологічної рівноваги в регіоні; по-третє, стабільне підвищення якості життя всіх працівників та жителів міста	22. [Бурда А.І. Оцінювання потенціалу сталого розвитку промислових підприємств / Дис...канд.екон.наук ... спец. 08.00.04 .... – НТУ "КПІ", – Київ, 2009- с.254,С34]
це наявність потенціалу розвитку, локальні складники якого забезпечують несуперечливий, збалансований, гармонійний розвиток соціально-економічної системи, і, шляхом адаптивності та гнучкості, ефективного його використання для нейтралізації зовнішніх дестабілізаційних чинників і створених конкурентним середовищем, загроз без ризику для життєдіяльності підприємства. Формування ПСР підприємства повинно охоплювати: здатність до саморозвитку і прогресу підприємства, тобто забезпечення стійкого зростання виробництва, створення надійних умов і гарантій для суб'єктів господарювання, створення сприятливого клімату для інвестицій і інновацій; раціональне використання природних ресурсів і збереження екологічної рівноваги в регіоні; по-третє, стабільне підвищення якості життя всіх працівників та жителів міста.	23. [Дерев'яно Ю.М. Аналіз показників сталого розвитку підприємства. / Дерев'яно Ю.М., Піддубна Т.В.// Сумський держуніверситет, Суми – 2012. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/26436/1/Derev%20%80%99janko%20.pdf]
це розвиток підприємства, обумовлений впливом факторів внутрішнього і зовнішнього середовища та такий, що характеризується збільшенням його потенціалу.	24. [Погорелов Ю. С. Природа, рушійні сили та способи розвитку підприємства: монографія / Ю. С. Погорелов. – Харків : АДВА, 2010. – 436 с., С.42]

Джерело: систематизовано на підставі опрацювання наукових праць згідно переліку джерел, вказаних у даній таблиці [22; 23;24]

Аналіз сучасних підходів до трактувань поняття «потенціал» (табл. 1. 3, табл. 1.4) дає змогу виділити, наступне:

1) В сучасних дослідженнях поняття "потенціал" використовується для позначення найбільш оптимальних та перспективних аспектів підвищення ефективності діяльності підприємства. Розповсюдженим в економічній та фаховій

літературі є *ресурсний* підхід до трактування поняття «потенціал». У широкому розумінні досить розповсюдженим і загальноприйнятим є трактування змісту потенціалу, як «можливості використовувати наявні чи приховані ресурси для досягнення поставленої мети» (Бутко М.П., Мочерний С.В., Олексюк О.І., Репіна І.М., Телешевська С.М., Федонін О.С. та ін.).

2) В управлінні діяльністю підприємств термін "потенціал підприємства" розглядається з наступних позицій *використання* в господарській діяльності *економічних ресурсів* та *ефективної реалізації функціональних завдань*. Потенціал на *рівні підприємства* розглядається як *основа розвитку* підприємства та як *інструмент управління* розвитком бізнесу. Потенціал на рівні підприємства визначається існуючими (реальними) *можливостями* суб'єкту господарської діяльності здійснювати свою діяльність (в різних аспектах) для досягнення певного (запланованого, бажаного) позитивного *результату*, а «загальний потенціал підприємства складається з втіленої (існуючої) та невтленої частин» (Васюткіна Н.В. та ін.).

3) *Функціональними складовими* потенціалу підприємства є: *виробничий* потенціал (матеріально-технічні засоби і можливості їх використання для виробництва продукції); *фінансовий* потенціал (власні та позичені фінансові засоби і можливості їх використання в господарській діяльності); *ринковий* потенціал (маркетингове ресурсне забезпечення підприємства); *науково-технічний* потенціал (можливості організації розвивати і впроваджувати результати НТП); *екологічний* потенціал (можливості підприємства здійснювати господарську діяльність за умови збереження екосистеми); *трудова* потенціал (сукупність трудових потенціалів всіх функціональних видів діяльності) тощо. (С. В. Харченко, Телешевська С.М. та ін.)

Проведений аналіз наукової фахової літератури, результати теоретичних пошуків обумовлюють *розуміння сталого розвитку підприємства* через діалектичну єдність та взаємозв'язок: *економічної* складової потенціалу сталого розвитку, *соціальної* і *екологічної* складових суб'єктів господарювання.

Грунтуючись на загально прийнятому в наукових колах розумінні *потенціалу* як здатності та можливості системи до певних змін, за умов наявності певних ресурсів, в роботі пропонується застосування *синтезу ресурсного, функціонального та цільового підходів*.

Результатом цього підходу має стати відокремлення *трьох базових складових потенціалу сталого розвитку*, які існують у взаємозв'язку і взаємозалежності:

- *екологічна* компонента (природні ресурси, їх використання, вплив на довкілля, екологічні наслідки) у вигляді природничої системи (навколишнього середовища) та систем його управління (ОНС та раціональне природокористування, управління еколого-економічними процесами та ін.),

- *економічний* ефект (результативність господарювання) в межах економічної (виробничої) системи господарства,

- *соціальна* відповідальність (суспільна користь) бізнесу як індикатор ефективності забезпечення соціальної системи (населення).

При такому тлумаченні сутності сталого розвитку пропонується розглядати цей комплекс заходів *на рівні підприємств* в ракурсі використання всього *потенціалу* як підприємств, так національної економіки у цілому, на базі збалансування функціонування, насамперед, *економічної й екологічної складових сталого розвитку суб'єкту господарювання*.

Висновки. Систематизація і розвиток теоретичних підходів до визначення *сутності потенціалу сталого розвитку* обумовлюють, на наш погляд, його розуміння як тріади складових (соціальної, екологічної, економічної), як системи ключових можливостей, що включають: ресурси (природні, трудові, економічні та ін.), організаційні можливості (систему менеджменту СР), ін. компетенції (маркетингові,

інвестиційно-технологічні, управлінські та ін.), тобто як спроможності, готовності та здатності системи трансформувати внутрішню (економічну) складову та екологічну складову (природно-ресурсні компоненти) в соціальну (задоволення суспільних потреб).

Метою цього трансформування є забезпечення стану, здатного до адаптування к змінам макро- та мікросередовища стану, підвищення ефективності функціонування підприємства та національного господарства в цілому з урахуванням можливості перетворення екологічних обмежень в економічні переваги, забезпечення збалансування тріади складових сталого розвитку завдяки інструментам управління, які спроможні ефективно реагувати на посилення зовнішніх і внутрішніх дестабілізуючих чинників.

Тому, подальшого дослідження потребують питання визначення цих дестабілізуючих чинників (соціальних, екологічних, економічних) для подальшого формування механізму забезпечення запланованого рівня сталого розвитку підприємства.

Слід констатувати, що визначальний дестабілізуючий ефект забезпечує економічна криза, системне скорочення обсягів виробництва та експорту промислової продукції, значна ресурсоемність виробництва, складна соціальна ситуація та рівень екологічних проблем в країні. Відповідно до цього у роботі пропонується *сутність сталого розвитку на рівні підприємства* розглядати як складові потенціалу сталого розвитку: екологічної (природно-ресурсна компонента потенціалу, управлінська), економічної (виробнича, науково-технологічна) і соціальної (трудова).

Так, *природно-ресурсна компонента екологічної складової потенціалу* сталого розвитку – це спроможність природної системи та підприємства забезпечувати потреби економіки (суспільства) в ресурсах і продукції. *Виробнича компонента економічної складової* сталого розвитку формується в процесі взаємодії природних і трудових ресурсів, основного капіталу і науково-технологічного прогресу. *Науково-технологічна компонента економічної складової* сталого розвитку представляє собою сукупність кадрових, матеріально-технічних, технологічних, інформаційних та організаційних ресурсів. *Трудова компонента* соціальної складової сталого розвитку потенціалу сталого розвитку – це кількісні та якісні параметри використання ресурсів праці задіяних в певний період часу.

Аналіз наукової бази з тематики «управління потенціалом», «управління потенціалом сталого розвитку», досліджень існуючих підходів щодо управління в економіці і в системі управління підприємством, дозволяє визначити, актуальність питань удосконалення механізму управління розвитком (підприємства, промислового комплексу, галузі, національної економіки), проблем збалансованості усіх елементів тріади складових СР, пошуку можливостей нейтралізації і/або пристосування до дестабілізуючих зовнішніх умов і явищ з мінімально можливими втратами.

Дослідження наукових поглядів щодо сталого розвитку та визначення особливостей моделі механізму сталого розвитку при формуванні концепції сталого розвитку України [1-3], яка включає суб'єкти, об'єкти, інструменти та принципи сталого розвитку, дозволяє констатувати, що в сучасних умовах вибору євро інтеграційного вектору розвитку національної економіки України, після прийняття країною міжнародних природозахисних програм і конвенцій, актуальним питанням є пошук такого комплексу заходів управління та регулювання підприємств, конкретних галузей та держави, що враховує вже чинні та найбільш перспективні в світової практиці інструменти управління та регулювання (соціально орієнтованого та екологічно спрямованого характеру) в контексті сталого розвитку.

Слід відмітити, що результати дослідження теоретичних поглядів щодо змісту феномену «сталий розвиток» вказують на наявність подвійної детермінації цього

процесу. По-перше, це визначається динамікою, структурою та спрямованістю суспільних потреб, по-друге, можливостями трансформації одного чинника (екологічного, соціального) в інший (в конкурентний потенціал, в економічну потужність, в економічний потенціал виробництва тощо).

На цьому підґрунті пропонується розглядати *управління потенціалом сталого розвитку* як трансформацію такої базової властивості потенціалу сталого розвитку як винятковість, яка забезпечує можливість виробникам (екологічно орієнтованих) товарів отримувати технологічні, організаційно-управлінські або ін. переваги.

Управління потенціалом сталого розвитку на рівні підприємств базується на збалансуванні функціонування елементів, насамперед, соціальної, економічної й екологічної складових СР, та формує умови для ефективного управління та регулювання як підприємств так й національної економіки у цілому. Тому, у аналітичних цілях дефініцію потенціал сталого розвитку доцільно обмежити до рівня поняття «соціо-еколого-економічний потенціал» яке з обсягом є частково сумісним з зазначеними складовими. Отже, пропонується розглядати *потенціал сталого розвитку підприємств* як систему ключових можливостей та ресурсів, що включають: ресурси (природні, трудові, економічні та ін.), управлінсько- організаційні можливості (управління еколого-економічними процесами, ринкові механізми управління, інструменти системи менеджменту, у т.ч. екологічно-орієнтованого характеру), ін. компетенції (маркетингові, інвестиційно-технологічні, управлінські та ін.).

Систематизація і узагальнення теоретичних аспектів сталого розвитку та його складових, дефініцій потенціалу СР та його управління, дозволяє представити авторське осмислення *сталого розвитку на всіх ієрархічних рівнях* як соціально-орієнтованого та екологічно- спрямованого економічного розвитку, як спрямованої послідовності змін її компонентів, зв'язків та взаємозв'язків між ними.

Список використаних джерел:

1. *Сталий розвиток промислового регіону: соціальні аспекти: монографія* / [Новікова О.Ф., Амоша О.І., Антонюк В.П. та ін.] // НАН України, Ін-т економіки промисловості. – Донецьк, 2012. – 534 с.
2. Hulse J. H. *Sustainable Development at Risk: Ignoring the Past.* / J. H. Hulse — New Delhi: Cambridge University Press India Pvt. Ltd. Ottawa: International Development Research Centre, 2007. — 390 p.
3. Kates R. W. *What is Sustainable Development? Goals, Indicators, Values, and Practice.* / R. W. Kates, T. M. Parris, A. A. Leiserowitz. — *Environment: Science and Policy for Sustainable Development*, Number 3, P. 8 –21.

References:

1. *Stalyi rozvytok promyslovoho rehionu: sotsialnyi aspekt [Sustainable Development of Industrial Region: Social Aspects, Monograph, (2012)]* / Novikova, O.F., Amosha, O.I. and Antoniuk, V.P. / NAS of Ukraine, Institute of Industrial Economics, Donetsk, Ukraine. – 534 p.
2. Hulse J. H. *Sustainable Development at Risk: Ignoring the Past.* / J. H. Hulse — New Delhi: Cambridge University Press India Pvt. Ltd. Ottawa: International Development Research Centre, 2007. — 390 p.
3. Kates R. W. *What is Sustainable Development? Goals, Indicators, Values, and Practice.* / R. W. Kates, T. M. Parris, A. A. Leiserowitz. — *Environment: Science and Policy for Sustainable Development*, Number 3, P. 8 –21.

Keywords: *potential, sustainable development, triune conceptions of sustainable development, potential of enterprise, potential of steady development of enterprises*

Ключові слова: *потенціал, сталий розвиток, триєдина концепції сталого розвитку, потенціал підприємства, потенціал сталого розвитку підприємств*

Ключевые слова: *потенциал, устойчивое развитие, триединая концепции устойчивого развития, потенциал предприятия, потенциал устойчивого развития предприятий.*

CONTENT / ЗМІСТ:

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЕКОНОМІКИ / TOPICAL ISSUES OF ECONOMICS 4

V. Voloshyn On the particulars of the world's 'dollar-goods' trade..... 4

Волошин В.С. Об особенностях мировой торговли на основе доллара-товара..... 4

I. Pouzanov . Modelling complex for analyzing the foreign trade impact on economic development 14

Пузанов І.І. Модельний комплекс аналізу впливу зовнішньої торгівлі на економічний розвиток..... 14

O. Lyzunova, U. Sirenko. Management of economic potential in the system of providing efficiency of metallurgical enterprises' activity. 27

Лизунова О. М., Сіренко Ю. І. Управління потенціалом металургійного підприємства в системі забезпечення ефективності його діяльності. 27

Ye. Latysheva. Determination of essence of concept "potential of steady development of enterprises" 35

Латишева О.В. Визначення сутності поняття "потенціал сталого розвитку підприємств" 35

O. Bilka. The essence of innovation and the source base of their continuous involvement in the process social innovation introduction process 43

Більська О. В. Сутність інновацій і джерельної бази безперервного їх задіяння в процесі іннування..... 43

E. Zinchenko, D.Pawliszczy, D. Zinchenko. Investment resources: essence, mechanism of attraction and role in the economic development of the enterprise. 50

Зінченко О., Павліщій Д. Зінченко Д. Інвестиційні ресурси: сутність, механізм залучення та роль у економічному розвитку підприємства..... 50

D. Makhovsky, Modern trends in regional markets meat in Ukraine. 58

Маховський Д. В. Сучасні тенденції розвитку регіонального ринку м'яса в Україні..... 58

S. Zhukov. Academic entrepreneurship as a factor of improving the efficiency of enterprises and forming the innovative potential of the economy of Ukraine 65

<i>Жуков С. А. Академічне підприємництво як фактор підвищення ефективності підприємств і формування інноваційного потенціалу економіки України</i>	65
<i>O. Bondarenko, O. Popovich. Aviation insurance in Ukraine: its necessity and accounting.</i>	75
<i>Бондаренко О. М., Попович О. В. Авіаційне страхування в Україні: його потреба та облік</i>	75
<i>O. Gaponiuk, I. Syrtamiikh. Formation of general financial risk management policy at the enterprise</i>	81
<i>Гапонюк О. І., Сірмамійх І. В. Формування загальної політики з управління фінансовими ризиками на підприємстві.</i>	81
<i>R. Korolenko. Choosing the strategy of innovative development of the enterprise in the format of ecological responsibility</i>	87
<i>Короленко Р.В. Вибір стратегії інноваційного розвитку підприємства у форматі екологічної відповідальності</i>	87
<i>S. Zakharov. Theoretical bases of the development of business units as elements of integrated corporate structures.</i>	94
<i>Захаров С.В. Теоретичні основи розвитку бізнес-одиниць, як елементів інтегрованих корпоративних структур.</i>	94
<i>V.Gonchar. Assessing the efficiency of motivation mechanism of enterprise staff's innovative activity.</i>	101
<i>Гончар В. В. Оцінка ефективності мотиваційного механізму інноваційної діяльності персоналу підприємств.</i>	101
<i>O. Kupchishina. Features of state regulation in the agrarian sector.</i>	108
<i>Купчишина О. А. Особливості державного регулювання в аграрному секторі</i>	108
<i>I. Rehteta. Adaptation of national innovation infrastructure for european local model of innovative development.</i>	114
<i>Рехтета І. І. Адаптація національної інноваційної інфраструктури до європейських локальних моделей інноваційного розвитку</i>	114
<i>G. Shvets. Leadership as inalienable constituent of effective management.</i>	123
<i>Швець Г.О. Лідерство як невід'ємна складова ефективного менеджменту.</i>	123
<i>I. Markina, I. Potariuk. Threats to economic security enterprise: theoretical aspects.</i>	129
<i>Маркіна І.А., Потапюк І.П. Загрози економічній безпеці підприємства: теоретичний аспект.</i>	129
<i>L. Kyslova. Analysis of environmental functioning on the metallurgical enterprises in Ukraine.</i>	137

<i>Кислова Л. А. Аналіз середовища функціонування підприємств металургійної галузі України.</i>	137
<i>O. Yakusheva. Methodical approach to economical development of small and medium business in the regions of Ukraine.</i>	144
<i>Якушева О. В. Методичні підходи до оцінки економічного розвитку малого й середнього бізнесу в регіонах України.</i>	144
<i>L. Mamatova. State regulation of entrepreneurial activity in Ukraine.</i>	151
<i>Маматова Л.Ш. Державне регулювання підприємницької діяльності в Україні.</i>	151
<i>S. Mishchenko The use of world experience in creating new jobs in modern conditions.</i>	159
<i>Міщенко С. О. Використання світового досвіду створення нових робочих місць в сучасних умовах</i>	159
<i>A. Savchenko. Methodical approach to an expediency assessment outsourcing of business processes.</i>	165
<i>Савченко А.А. Методичний підхід до оцінки доцільності здійснення аутсорсинг бізнес-процесів.</i>	165
<i>S. Kalinina, L. Davydyuk. Prerequisites for Competition for Human Potential: the Youth Segment of the International Labor Market.</i>	171
<i>Калініна С.П., Давидюк Л. Передумови конкуренції за людський потенціал: молодіжний сегмент міжнародного ринку праці.</i>	171
<i>Z. Frolova. Perfection's of quality of administrative activity at the enterprises.</i>	177
<i>Фролова Зінаїда Василівна. Удосконалення якості управлінської діяльності на підприємствах.</i>	177
<i>S. Kafka Depreciation of enterprise's non-current assets: contents and purposes</i>	182
<i>Кafka С. М. Амортизація необоротних активів підприємства: суть та призначення</i>	182
<i>N. Potapova, V. Onishchenko. Reloading complexes of ports as the basis of increase of their competitiveness.</i>	190
<i>Потапова Н.М., Оніщенко В.В. Перевантажувальні комплекси портів як основа підвищення їх конкурентоспроможності.</i>	190
<i>L. Sotnichenko. Establishment of directions of development of the charter market bulker fleet.</i>	201
<i>Сотниченко Л.Л. Встановлення напрямків розвитку фрахтового ринку балкерного флоту.</i>	201
<i>M. Makarenko, V. Boyeva, Y. Klymova. Management of the Mariupol sea trading port on the basis of system of the balanced indicators.</i>	208

<i>Макаренко М.В., Боєва В.С., Климова Ю.С. Управління Маріупольським морським торговельним портом на основі системи збалансованих показників. ....</i>	<i>208</i>
<i>A. Gurenko, E. Schenykova, M. Yevsik. A study of the current capacity of a marytime complex of Ukraine .....</i>	<i>216</i>
<i>Гуренко А.В., Щеникова Е.В., Євсік М.С. Дослідження сучасного потенціалу морегосподарського комплексу України .....</i>	<i>216</i>
<i>V. Valikov, V. Bondar, K. Bazikeva, I. Kyrinna. The process of capital optimization of industrial enterprise structure. ....</i>	<i>223</i>
<i>Валіков В.П., Бондар В.П., Базілева К.В., Курінна І.Г. Процес оптимізації структури капіталу промислового підприємства. ....</i>	<i>223</i>
<i>O. Lyubchuk. The problem of establishing Mariupol as a tourist center: monitoring tourist needs of young people .....</i>	<i>232</i>
<i>Любчук О.К. Проблема становлення Маріуполя як туристичного центру: моніторинг туристичних потреб молоді .....</i>	<i>232</i>
<i>Alieva Mehriban Sh. Perspective calculation systems .....</i>	<i>240</i>
<i>Алиева Мехрибан Ш. Перспективные системы калькулирования. ....</i>	<i>240</i>
<i>Shimko OV, Podgora Ye.O. Dynamics of the market of electrical products and prospects for market development by 2020 .....</i>	<i>250</i>
<i>Шимко О. В., Підгора Є. О. Динаміка ринку електротехнічної продукції та перспективи розвитку ринку до 2020 року .....</i>	<i>250</i>
<i>Mishura V. Methodology and areas of implementation of the motivation of social responsibility of business. ....</i>	<i>256</i>
<i>Мішура В.Б. Методологія та напрями реалізації мотивації соціальної відповідальності бізнесу. ....</i>	<i>256</i>
<i>Rovenska V., Krasnozhan H. Methods of evaluation of corporate social responsibility and problems of their application in Ukraine.....</i>	<i>265</i>
<i>Ровенська В.В., Красножон Г.О. Методики оцінки корпоративної соціальної відповідальності та проблеми їх застосування в Україні. ....</i>	<i>265</i>
<i>Kapranova L., Kapranov M. Modern tendencies of development of business in Ukraine .</i>	<i>273</i>
<i>Капранова Л.Г., Капранов М.А. Сучасні тенденції розвитку підприємництва в Україні.....</i>	<i>273</i>
<i>T. Stroiko, V. Bondar. Innovative renewal of the regional transport infrastructure on the principles of reengineering .....</i>	<i>280</i>
<i>Стройко Т. В., Бондар В. В. Інноваційне оновлення регіональної транспортної інфраструктури на принципах реінжинірингу .....</i>	<i>280</i>

НОВЕ В УПРАВЛІННІ ТЕРИТОРІАЛЬНИМИ ГРОМАДАМИ / NEW IN CONTROL OF THE TERRITORIAL COMMUNITIES 286

L. Goroshkova, V. Volkov, G. Kovalenko. Elements of the without unpredictability in a management of system of the territorial communities finance 286

Горошкова Л.А., Волков В.П., Коваленко Г.В. Елементи безбитковості у системі управління фінансами територіальних громад 286

L. Goroshkova, V. Volkov, G. Kovalenko. Estimation of stability of a management system of territories in Ukraine 294

Горошкова Л.А., Волков В.П., Коваленко Г.В. Оцінка стабільності системи управління територіями в Україні 294

L. Goroshkova, V. Volkov, G. Kovalenko. Specificity of management of a territorial community self-financing 302

Горошкова Л.А., Волков В.П., Коваленко Г.В. Особливості управління самофінансуванням територіальної громади 302

L. Goroshkova, V. Volkov, G. Kovalenko. Tree of models of money flows management of a territorial community 310

Горошкова Л.А., Волков В.П., Коваленко Г.В. Дерево моделей управління грошовими потоками територіальної громади 310

Information for Authors / Інформація для авторів
ШАНОВНІ КОЛЕГИ!

Доводимо до Вашого відома, що збірник « Вісник Приазовського державного технічного університету. Серія: Економічні науки » включено до переліку наукових фахових видань ВАК України (Наказ МОН України від 16.05.2016 № 515 (Додаток 12)). З попередніми виданнями збірника можна ознайомитися на офіційному сайті Національної бібліотеки ім. В. І. Вернадського. Офіційний сайт збірника <http://journals.uran.ua/index.php/2225-6725>
Архів видань та вимоги до оформлення статей: <http://eir.pstu.edu/handle/123456789/4003>

Збірник включено до Міжнародної наукометричної бази **Index Copernicus** <http://journals.indexcopernicus.com/++++++p24782753,3.html> ICV 2014: **41,58**; ICV 2015: **47.86**

Статті приймаються тільки на електронну пошту: vestnik.pstu@gmail.com

**РЕДАКЦІЯ НЕ НЕСЕ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПУБЛІКАЦІЮ СТАТЕЙ, ЩО
ВІДПРАВЛЕНІ НА ІНШІ АДРЕСА ЕЛЕКТРОННОЇ ПОШТИ!**

Роздрукований екземпляр та рецензію доктора наук надсилати: Кравченко Марині Сергіївні, Кафедра економічної теорії та підприємництва, ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет», вул. Університетська, 7, ауд. 5. 321, м. Маріуполь, Донецька обл., 87500

Телефони для довідок: **(098)258 94 47, (066) 916 15 37** – *Капанова Лариса Григорівна*, відповідальний секретар збірника.

(097)641 67 99 – *Кравченко Марина Сергіївна*

ПРИ ПОДАЧІ СТАТТІ (ЕЛЕКТРОННА ПОШТА) НЕОБХІДНО НАДІСЛАТИ:

Наприклад: Ivanov_article; Ivanov_rezension (відсканована копія); **Ivanov_oplata** (відсканована копія сплаченої квитанції)

Відправляючи публікацію до наукового фахового видання «Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності», автор підтверджує, що має всі права на неї і згоду співавторів на публікацію, а також надає право видавцеві збірника «Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності» на оприлюднення цих матеріалів у друкованому та електронному вигляді, розуміючи незворотність такої публікації і відмовляючись від претензій про можливі потреби відкликання такої публікації і відсутності технічної можливості у видавця. З моменту подачі публікації редактору збірника внесення будь-яких змін і доповнень неможливо. Якщо публікація надійде пізніше опублікованих граничних строків подання публікацій, редактор має право перенести її публікації в наступний випуск збірника. Сплачений внесок за інформаційно – аналітичне забезпечення наукової діяльності поверненню не підлягає. Для вирішення спірних питань щодо граничних термінів публікації встановлюється строк в 365 календарних днів для опублікування матеріалів видавцем після їх надходження від автора. Тільки недотримання видавцем цього терміну надає автору право вимагати повернення реєстраційного внеску. Ненадання автором матеріалів для публікації не є підставою для повернення внеску за інформаційно – аналітичне забезпечення наукової діяльності. Усі матеріали та звернення, направлені із зареєстрованої в цій формі адреси електронної пошти автора, визнаються видавцем як такі, що були спрямовані від імені автора, не вимагають особистого підпису автора і можуть бути прийняті до уваги або виконання з моменту їх надходження на адресу видавця.

При подачі статті до збірника автор (автори) підтверджує її відповідність всім встановленим вимогам, зазначеним нижче: автор підтверджує що, стаття раніше не була опублікована і не посилалася на розгляд редакціям інших журналів чи збірників; автор (автори) підтверджує, що ця стаття є особистим напрацюванням; виключно автор несе відповідальність за зміст статті в сфері охорони авторського права і суміжних прав відповідно до законодавства України.

Редакція збірника не має юридичного права і можливостей здійснювати офіційну перевірку наданих авторами матеріалів на наявність плагіату. Редакція збірника пропонує всім авторам проводити самостійно перевірку своїх статей на наявність в їх роботах несумлінного цитування www.antiplagiat.ru. Редакція збірника не несе відповідальність за авторство статей, які надруковані на його сторінках. Спори і проблеми у сфері авторського права, які виникають у зв'язку з матеріалами які опубліковані на сторінках збірника наукових праць, вирішуються шляхом прямих переговорів між авторами, або третіми особами та авторами. Редакція збірника не втручається в конфлікт інтересів і не несе відповідальність за дії авторів. Якщо спір або проблемні питання у сфері авторського права не можуть бути врегульовані мирним шляхом, автори вирішують їх відповідно до законодавства в судовому порядку.

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ СТАТЕЙ

В СТРУКТУРІ СТАТТІ МАЮТЬ БУТИ ВІДОБРАЖЕНІ **ОБОВ'ЯЗКОВІ ЕЛЕМЕНТИ** ЗГІДНО З ВИМОГАМИ МОН УКРАЇНИ ДО НАУКОВИХ СТАТЕЙ (*Постанова Президії ВАК України від 15.01.2003р. № 7-05 / 1*) та методології оцінки **Index Copernicus**.

При підготовці матеріалів для публікації редакційна колегія збірника просить авторів **дотримуватися наступних вимог:**

індекс УДК (на початку з лівого боку);

назва статті (по центру, ПРОПИСНИМИ, **напівжирним**);

дані про автора на мові оригінала статті та англійською мовою (нижче під заголовком з лівого боку) – **прізвище, ім'я та по батькові** (**повністю** в називному відмінку, **напівжирним**); науковий ступінь, вчене звання, посада, місце роботи (без скорочень);

анотації англійською, українською, та російською мовами в такому порядку й вигляді: **прізвище, ім'я та по батькові автора** (виділити **напівжирним**); **назва статті** (виділити **напівжирним**); **текст анотації (200 - 250 слів** за методологією оцінки **Index Copernicus** **і в структурованому вигляді, тобто відображати структуру статті**);

постанова проблеми (у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями);

аналіз останніх досліджень і публікацій, на які спирається автор;

виділення невирішеної проблеми, котрим присвячується стаття;

мета статті;

виклад основного матеріалу з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів;

висновки та (або) **пропозиції** в даному напрямку.

список використаних джерел, оформлений відповідно до стандартів (ГОСТ 7.1-84, ДСТУ 3582-97, ГОСТ 7.12-93). Список літератури повинен бути представлений в послідовному порядку (за згадуванням у тексті).

ключові слова (5-11 слів) на **українській, російській та англійській мовах** (ключові слова не повинні повторювати назву статті).

Ø **обсяг статті**, у тому числі зі списком використаних джерел, таблицями, схемами, анотаціями тощо не повинен перевищувати **10 сторінок** (ф. А4); сторінки не пронумеровані;

Ø **текст** повинен бути набраний шрифтом Times New Roman, 12 кеглем через 1,5 інтервали; поля: верхнє - 2 см, нижнє - 2 см, лівє - 3 см, правє - 1,5 см; абзацний відступ - 1,25 см.

Ø **виноски та примітки** повинні відповідати наступним вимогам: зноски на джерела оформлюються за правилами бібліографічного опису літератури (у квадратних дужках номер джерела з посиланням на сторінку, наприклад [7, С. 11]);

Ø **ілюстративний матеріал** повинен відповідати наступним вимогам: графіки та діаграми повинні бути зроблені в Microsoft Excel; формули мають бути належним чином оформлені в Math Type 6.0 або Microsoft Equation, малюнки повинні бути згруповані;

Редакційна колегія може скорочувати й редагувати матеріал!

ДЯКУЄМО ЗА ТОЧНУ І ПОВНУ ІНФОРМАЦІЮ!

Підписано до друку 02.03.2017 року Формат 60x90/8. Папір типографський.

Офсетний друк. Умовн. друк. арк. 19,96 Тираж 150 прим. Замовлення № _

Видавництво ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет»

Адреса редакції збірника:

ДВНЗ «ПДТУ», к. 175, вул. Університетська, 7, м. Маріуполь, Донецька обл., 87500, Україна

Address:

PSTU, vul. Universytetska, 7, Mariupol, Donetsk Oblast, 87500, Ukraine